

50 éves a Mátrai Erőmű

Világviszonylatban is ritka, hogy egy szénerőmű 50 év után is magas kihatással működjön, és alaperőműként meghatározó szerepet töltsön be az ország villamosenergia-rendszerében.

Írásainkban, remélem, megtalálják a titok nyitját, választ a kérdésre: Ez a Magyarországon egyedülként nagy mennyiségben és gazdaságosan kiaknázzható energetikai nyersanyag – a lignit – rendelkezésre állásában és a céget működtető munkavállalói kollektíva szakértelmében és elkötelezettségében rejlik.

Az ötven év története sok eseményt tartalmaz. Hogyan tért át a népgazdaság a mélyművelésről a nagygépes külszíni fejtésre, hogyan nőtt fel a feladathoz a hazai energetikai gépgyártás, hogyan jöttek létre magyar szabadalmak? Hogyan kísérte végig a cég történetét az állandó megújulás, technológiaváltás, korszerűsítés igénye? A válasz összefonódik a Mátrai Erőmű Zrt. történelmével.

A cég életében minden év egy új kihívást jelentett. Voltak természeti csapások, technikai kényszerek, környezetvédelmi elvárások, melyekre a dolgozóknak és a vezetőknek innovációval, szorgalommal és verejtékes munkával kellett – többnyire gyorsan – válaszolniuk.

A tulajdonosok, a hatóságok, a villamos rendszerirányítás szigorú feltételei és kontrollja mellett is eredményes a Mátrai Erőmű működése.

A Mátrai Erőmű Zrt. jelenlegi vezérigazgatójaként folyamatosan érzékelem a munkatársak pozitív hozzáállását a munkához, elhivatottságukat a jövő irányába. Bizton állítom, hogy az elmúlt 50 év sikerei, tapasztalatai alapján az új, megújuló energetika világában is meghatározóak maradunk.

Jó szerencsét!

*Horváth Péter János
vezérigazgató, Mátrai Erőmű Zrt.*

Ötven éve látjuk el lignittel a visontai erőművet

DR. BREUER JÁNOS okl. bányamérnök

A cikk azokat a legfontosabb tényezőket, hatásokat mutatja be, melyek a tüzelőanyag-ellátáson keresztül mind gazdasági, mind műszaki vonatkozásban a legnagyobb hatással voltak az 50 éves jubileumához érkezett visontai lignitbázisú villamosenergia-termelés eredményességére.

Bevezetés – Előzmények

Fél évszázada, 1969. június 19-én indult a sok szempontból újdonságnak számító lignitbázisú villamosenergia-termelés Visontán.

Újdonságnak számított hazai viszonyok között a korábban is szénbázison működő erőművekhez viszonyított nagy erőműkapacitás, az erőműi blokkok nagy, 100 és 200 MW-os egységteljesítménye, a térségi vízhiány miatt alkalmazott „száraz”, Heller–Forgó-féle hűtési rendszer, a Magyarországon termelt szénfélések között a legalacsonyabb fűtőértékű és rendkívüli inhomogenitású lignit elégetésére alkalmas kőszén, és nem utolsósorban a magyar bányászatban mindmáig egyedülálló, speciális nagyteljesítményű marótárcsás és merítéklétrás kotrógépekkel, hánnyóképző

gépekkel, szalagos szállítási rendszerekkel tervezett és megvalósított, külfejtési technológián alapuló, nagy termelő kapacitású bánya, noha mind a lignit eltüzelésével, mind a nagygépes külfejtési technológiával kapcsolatban voltak tapasztalatok a Lőrinci Erőműben és az Ecsédi Külfejtésben, de sokkal kisebb szénvolumen mellett.

A tüzelőanyag-kitermelés és -felhasználás ebből az ötven évből huszonnégy évig külön, huszonhat évig egy szervezeti egységben történt és történik ma is. A két szakmai kultúra kapcsolatának és egymásrautaltságának jelképe és tartalmi hordozója a lignitet a bányából az erőműbe átszállító szalagpálya volt függetlenül attól, hogy az egész termelési folyamat egy szervezeti egységben, vagy szervezetenként elkülönülten történt.

A lignitbázisú villamosenergia-termelés hosszú távú sikeres fenntartása azon múlt, hogy a lignit nagyon széles sávban, állandóan változó minőségű paramétere mellett az adott geológiai feltételek között a két szakembergárda képes-e a költségeket olyan szinten tartani, hogy a termelt villamos energia versenyképes, eladható legyen. Mint látni fogjuk, egy külső okra visszavezethető viszonylag rövid időszakot leszámítva ez teljesült is.

Azokkal a kollégákkal, akik a kezdetektől, vagy csaknem a kezdetektől akár több évtizedig részesei voltak ennek az ötven évnek, arról beszélgetve, hogy mik voltak a legfőbb jellemzői a lignit kitermelésének, néhány dologban azonos válaszokat adtak. A legfőbb jellemző a szénbányászatot ezekben az években terhelő problémákon túl, azok a legtöbbször kormányzati döntések formájában megjelenő külső tényezők, kényszerek, melyek a bányaművelésben olyan változtatási kényszereket hoztak és a geológiai viszonyokat tekintve rosszabb körülményeket jelentettek, melyekhez való alkalmazkodás újra és újra nehéz feladatokat jelentett a szakembergárdának. A másik tényező az erőmű igényeihez igazodó mennyiségi és még inkább a minőségi termelés folyamatos biztosítása, a harmadik az időjárás viszonyok kihívásai és az azokra adott válaszok.

Általános vélemény szerint az elmúlt fél évszázad egyik legfontosabb jellemzője, egyszerűsített az itt dolgozó szakemberek számára a legnagyobb kihívások egyike a változtatások szinte folyamatos kényszere volt. Ezek a jellemzően külső kényszerek a leművelhető bányamezőkre és mezőrészekre, a termelés volumenére és a minőségi paraméterekre egyaránt vonatkoztak, és hatottak a kitermelt lignit önköltségére is, hiszen a bányaművelés jellemzően a rosszabb, nagyobb letakarítási arányú területek felé tolódott. Az eredetileg egybányás művelési koncepció helyett két, sőt hárombányás művelés következett be, aminek eredményeként a művelés a tervezettnél távolabb került az erőműtől, kilométerekkel nőtt a beszállító szalagpálya hossza, a bányabeli szénszállítórendszerek száma pedig minimum megduplázódott.

A bányaművelés története

Az állami nagyberuhásként megvalósult erőmű és a tüzelőanyagot biztosító célbánya története az 1950-es évek második felében kezdődött a korábbi kutatások során feltárt lignitvagyon ismeretében. Az első tanulmányok, majd tervek egy 250 MW kapacitású erőmű telepítésére és tüzelőanyag biztosítására vonatkoztak. A tervek 1959-60-ban készültek. Az erőművet kiszolgáló külfejtéses bánya terve az Abasár és Visonta közötti, a Visonta község alatti és a későbbi K-i Bánya É-i részén található kedvező letakarítási arányú lignitvagyon kitermelését tartalmazta (1. ábra).

A Műszaki Tanács 1963. december 29-i határozata alapján 1964 márciusára elkészült a már 600 MW kapacitásúra tervezett erőmű 400 MW kapacitású

1. ábra: A külfejtés 1959-60. évi terve

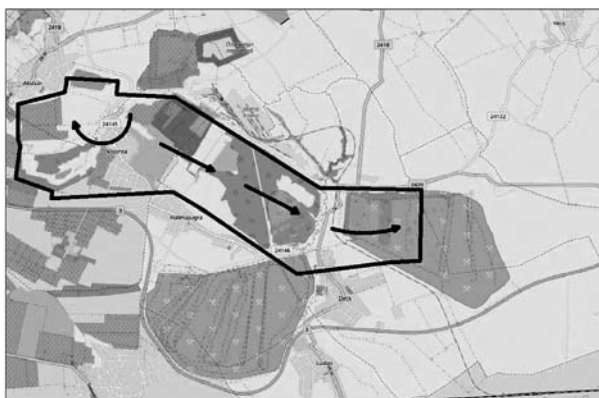
részének visontai lignittel történő ellátására vonatkozó beruházási program, amely azt is tartalmazta, hogy a további 200 MW kapacitású részt dél-nógrádi barnaszén-beszállítással kell számításba venni. A terv a visontai lignitbeszállítást 4,2 Mt/év mennyiségben határozta meg.

A Műszaki Tanács határozata alapján 1965 végére el kell készíteni a már 600 MW kapacitásúra tervezett erőmű teljes tüzelőanyag-igényének visontai lignittel történő biztosítására vonatkozó beruházási programot, amihez a térségben időközben is folyó lignitkutatás eredményei szolgáltattak alapot (Visonta II. és Tódebrő kutatási területek).

A beruházási program termelési tervszámai:

- Az erőmű 30 éves teljes élettartamának lignit-igénye: 186 Mt
- Éves átlagigény: 5,98 Mt
- A csúcsideszak – 1971-1981 – éves igénye: 7,2 Mt/év
- Letakarítási arány: 5,9 m³/t

Ez a beruházási program és bányaművelési terv is tartalmazta a Visonta község alatti lignitvagyon kitermelését és a korábbi programoktól eltérően a lignitigény növekedése miatt Detk község É-i részének és az időközben megépült, az erőmű-bánya nagyberuházás építését, anyag- és alkatrész-beszállítást, valamint a korábbi tervek alapján a nógrádi barnaszén beszállítást szolgáló, a Budapest–Miskolc vasúti fővonalból Nagyút állomásnál kiágazó iparvágány egy szakaszának áthelyezése után szabaddá vált terület elfejtését (2. ábra). Még ez a beruházási program is egy nyitóárkos,

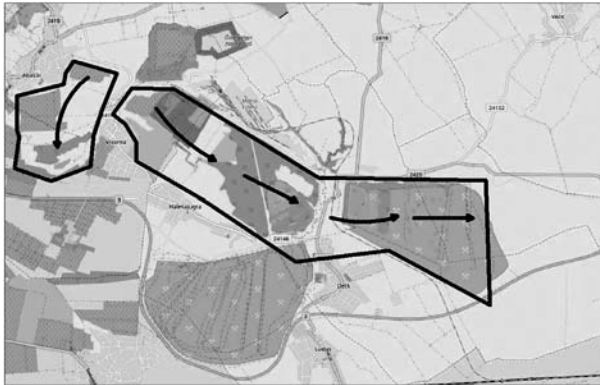

2. ábra: Az 1965. évi terv

egybányás művelést tartalmazott az előző programokkal megegyezően. A beruházási programot jóváhagyó engedély okmány 1967. május 31-én került kiadásra.

A Gazdasági Bizottság (GB) 10131/1969. számú, 1969. május 20-án kiadott határozata tudomásul vette, hogy Visonta község nem kerül áttelepítésre, és utasította a nehézipari minisztert a beruházási program felülvizsgálatára és módosítására. Ennek jóváhagyása 1971. január 23-án történt meg.

A GB határozat egy hónappal a széntermelés és áramtermelés megindulása előtt született, de a bányanyitás a vágatos víztelenítéssel 1961 óta, a meddőletakarítás 1964 óta folyt már. Ez a már 800 MW kapacitású erőműre vonatkozó beruházási program az új helyzetnek megfelelően külön bányaként tervezte a Ny-i bányamező Abasár község belterülete és Visonta belterülete közötti részének leművelését. A Visonta alatti 25 Mt mind minőségét, mind letakarítási arányát tekintve kiváló paraméterekkel rendelkező ásványvagyron pótlására a K-i bánya K-i irányú, Tarnóca patakot túli mezőrszre kiterjedő továbbművelését jelölte meg (3. ábra).

3. ábra: Az 1971-ben jóváhagyott terv

Ez a véglegesnek tekinthető beruházási program még azzal számolt, hogy a lignit mellett 10-15% mennyiségben barnaszén- és olajbeszállítás is szükséges. A lignitbeszállítás mennyiségi mutatói megegyeznek az 1965-ös beruházási programban rögzítettekkel.

- A lignit tervezett átlagos fűtőértéke: 1450 kcal/kg
- A megengedett eltérés: +15% -10%
- A tervezett élettartam: 30 év
- Az átlagos letakarítási arány 6,6-6,7 m³/t-ra nőtt a változások eredményeként.

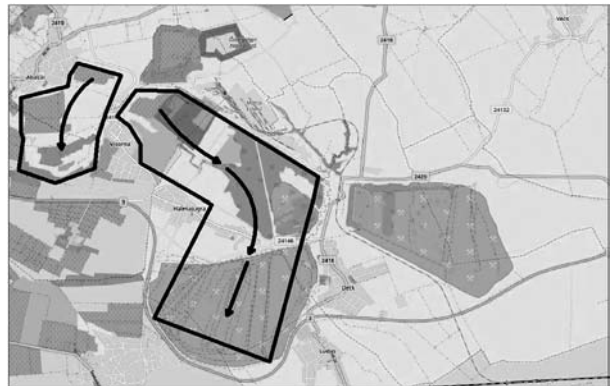
Az alapberuházás 1973-ban lezárult, és a legmagasabb rangú állami és pártvezetők felavatták az állami nagyberuházás eredményeként létrejött erőmű-bánya komplexumot. Az erőmű a Gagarin Hőerőmű, a bánya pedig a Mátraaljai Szénbányák Thorez Külfejtési Bánya nevet viselte több mint két évtizeden keresztül, és a közbeszédben ma is így nevezik mindkettőt.

Az eredeti – 600 MW ellátására készített – beruházási programhoz képest lényegesen megnövekedő letakarítási arány hatásának kompenzálására a NY-i bánya nyitása két évvel előrehozva 1973-ban megkezdődött, és ezért a bányamezőnek csak a rendkívül ked-

vező letakarítási arányú – Abasár belterülete és a Rókushegy közötti – részének leművelése került a módosított tervbe.

1975-ben megkezdődött a K-i bánya művelési területének szabaddá tétele érdekében az iparvágány és a Nyiget patak áthelyezési lehetőségeinek vizsgálata, tervezése. Külön problémaként kellett kezelni Detk község É-i részének elfejtését Visonta község helyben maradásának tükrében.

Egy lehetséges változatként a vállalati szakemberek tervet készítettek a településrész, az iparvágány és a patak helyben hagyása érdekében a K-i bánya D-i irányba fordítására, amire az alapot az itt is folyó lignitkutatás eredményei szolgáltatták (4. ábra). A tervezett művelési területbe eső Halmajugra község DK-i ugrai része 133 házának elbontása, illetve áttelepítése – tekintettel Visontával kapcsolatos korábbi tapasztalatokra – már megyei szinten olyan ellenállásba ütközött, hogy kormányzati szinten már nem is vizsgálták.

4. ábra: A Halmajugrát érintő tervváltozat

Az iparvágány helyének szabaddá tétele, leművelhetősége a korábban tervezett 2 km-es szakasz áthelyezésével az elvégzett vizsgálatok szerint nem volt megvalósítható, csak Nagyút helyett Kál-Kápolna vasútállomástól kiindulva a Mátra tagolt felszínű, részben szőlőültetvényekkel fedett, a hegy lábához közeli nyomvonalon 13 km új pálya építésével. Ez olyan beruházási költségekkel járt volna, amit a Mátraaljai Szénbányák saját erőből nem tudott finanszírozni, állami forrást pedig nem sikerült biztosítani hozzá. Ezért Detk É-i részét, az iparvágányt és a Nyiget patakot pilléren a helyén hagyva, a pillér K-i oldalán új nyitóárokba történő továbbművelésre – K-II. bánya – született döntés (5. ábra). Az emiatt keletkező ásványvagyonihiányt akkor a bánya Tarnóca patakot túli továbbművelésével terveztük pótolni, amire a megkutatott ásványvagyoni lehetőséget biztosított. A NY-i bányában szerzett kedvező művelési tapasztalatok alapján azonban a pillérben lekötött ásványvagyoni pótlására az eredeti elképzelés helyett döntés született a NY-i bánya teljes szénvagyonának leművelésére, természetesen a Visonta alatti ásványvagyoni érintetlenül hagyásával.

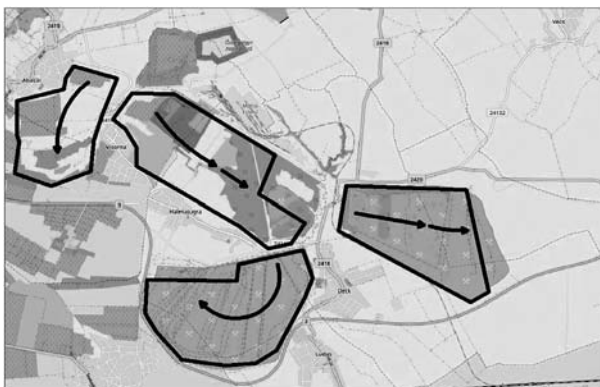
A K-II. bánya K-I-nél sokkal rosszabb geológiai adottságai, az agyag és homokos agyag rétegek beta-

5. ábra: A K-II. bánya

padásra hajlamossága mind a jövesztőgépeknél, mind a szállítórendszereknél jelentős teljesítménycsökkenést okozott. Ennek részbeni kompenzálására került megnyitásra 1989-90-ben a Halmajugra, Detk és a 3. számú főközlekedési út közötti ún. Kis D-i bánya (6. ábra), ami a későbbiekben más szempontból is jelentőséggel bírt.

Az MVM által 1996-ban kiírt erőmű-építési tender a bükkábrányi lignitvagyonra alapozott bükkábrányi erőmű építését tartalmazó pályázati anyag összeállítása során egyértelművé vált, hogy ezzel összefüggésben a bükkábrányi lignit visontai beszállításának megszűnése utáni időszakában a művelés alatt álló K-II. bánya a Tarnóca patak völgyének környezetében található a korábbi időszakhoz viszonyítottan is alacsony

6. ábra: A D-i bánya

fűtőértékű zónán halad tartósan keresztül, ami az erőműves kollégák szerint kezelhetetlen mértékű tüzelés-technikai problémákhoz vezetett volna. Ezért a Társaság igazgatósága a szakmai szervezetek előterjesztése alapján a K-II. bánya művelésének a Tarnóca patak előtti felhagyásáról és a D-i bányamező teljes szénvagyonának leműveléséről döntött. A D-i bánya nagyon kedvező geológiai adottságai nagy mértékben hozzájárultak ahhoz, hogy a D-i bánya napjainkig tartó művelése a Mátrai Erőmű Rt. legeredményesebb időszaka lett (6. ábra).

Az élettartam növelése

Ez a legutóbbi döntés már a tervezett 30 éves élettartamon túlmutató hatású döntés volt. A kérdés ezek

után az, hogy miként lett a 30 évből napjainkig 50 év élettartam. Az események a '80-as évek közepéig nyúlnak vissza az erőmű berendezéseinek öt éves időtartamra tervezett, 1985-ben megkezdett rekonstrukciójával, aminek célja 15 év erőműélettartam-növelés is volt. A bányagépek, a bányászati berendezések tekintetében ez nem valósult meg, és a tüzelőanyag-igény is jelentősen visszaesett az erőművi rekonstrukciós munkák miatt. Ez a bánya oldalán nagy árbevételkieséssel járt. A Mátraaljai Szénbányák helyzetét tovább rontotta, hogy a sikeres 1980-85 közötti időszakban nagy nyereségelvonások történtek, ami a nehéz időszak túlélési esélyeit lerontotta. Ezen kettős hatás eredményeként a vállalat 1991-ben csődöt jelentett és felszámolásra került. Az erőmű továbbműködéséhez szükséges vagyonrész és a szakemberlétszám 1993-ban integrálódott a Mátrai Erőmű Rt. szervezetébe. A bányászati berendezések megújítására azonban csak az ezredforduló éveiben került sor az erőmű második retrofitjával és a nagyjelentőségű környezetvédelmi beruházással, a füstgáz-kéntelenítő berendezések megépítésével egy időben. Ezek a nagy volumenű ráfordítások már valóban megalapozták az élettartam napjainkban is tartó növekedését. Itt meg kell említeni, hogy a Rajnavidék szénkűlfejtéseinél a bányászati berendezések 15 évenkénti teljes felújítását normaként kezelik a német szakemberek.

Eddig nem esett szó a bükkábrányi külfejtés 1985-ben történt megnyitásáról és bekapcsolódásáról a visontai erőmű tüzelőanyag-ellátásába. A bányanyitás célja a lakossági tüzelőanyag-ellátás javítása és a tiszapalkonyai erőmű egyre csökkenő barnaszén ellátásának kiegészítése, majd teljes kiváltása volt. A terv akkor a nagy bükkábrányi lignit előfordulástól részben elkülönült ún. B mező leművelésére vonatkozott. A Visontára történő beszállítás alapvető oka az erőmű rekonstrukció miatti árbevételkiesés eredményeként egyre rosszabb műszaki állapotba került termelő berendezések, gépláncok csökkenő termelése, a Visontára történő barnaszén beszállítás megszűnése és az erőmű első felújítása kapcsán tervezett élettartamnövekedés miatt keletkezett többlet szénigény lefedése volt. Ez a stratégiai váltás szükségessé tette a B mező leművelését követően az „A” mező művelésbe vonását (7. ábra).

7. ábra: A bükkábrányi külfejtések

8. ábra: A K-III. bánya

A további élettartam-növelést megalapozó stratégiai döntések alapján készült bányaművelési tervnek megfelelően folyik jelenleg a K-II. bánya ismételt művelésbe vonása, nyitása K-III. bánya néven (8. ábra). 2018-ban ez a bánya is bekapcsolódott az erőmű tüzelőanyag-ellátásába, kiváltva a befejező stádiumába érkezett D-i bányát.

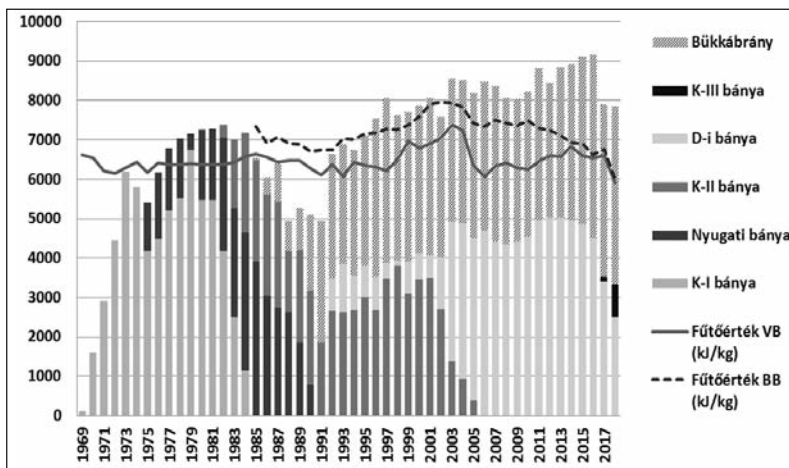
Összegzés

Néhány számadat az ötven évről (1. táblázat):

- 2018 végéig az erőműnek átadott szénmennyiség: 345,749 Mt
- Az átadott szén átlagos fűtőértéke: 6700 kJ/kg
- Az összes meddőletakarítás: 2460 millió m³
- Az átlagos letakarítási arány: 7,11 m³/t

1. táblázat: A széntermelés megoszlása bányamezőnként:

Bányamező	Szénmennyiség (Mt)	Letakarított meddő (Mm ³)	Letakarítási arány (m ³ /t)
Visonta K-I.	65,754	401,9	6,11
NY-i	34,092	216,9	6,36
K-II.	56,800	555,8	9,79
D-i	77,587	730,5	9,42
K-III.	0,971	37,8	38,94
Visonta összesen	235,224	1942,586	8,26
Bükkábrány	110,525	517,1	4,68
Mindösszesen	345,749	2459,686	7,11

9. ábra: Az erőműnek átadott szén Visonta, Bükkábrány

Az első hat évet leszámítva folyamatosan 2 vagy 3 bányából történt a szén kitermelése ennek minden előnyével és hátrányával (9. ábra). Az évenkénti szénátadási adatok azt mutatják, hogy 1986-1992 között volt jelentős mennyiségi visszaesés. Az okok különbözőek az első öt és a következő két év között, de ok-okozat összefüggés állt fenn közöttük. 1986 és 1990 között az erőmű élettartamnövelő rekonstrukciója miatt a szénigény esett vissza, a második – kétéves – időszakban az erőmű rekonstrukcióját követően jelentkező nagyobb szénigényt a bánya nem tudta kielégíteni a korábban bemutatott okokra visszavezethetően.

Az 50 év során a legtöbb problémát jelentő, a legtöbb vitára okot adó tüzelőanyag jellemző, a fűtőérték 50 éves adatait vizsgálva az állapítható meg, hogy éves átlagban a fűtőérték minden évben a beruházási programban tervezett és a program szerint az erőművi kazán paraméterekre előírt 1450 kcal/kg (~ 6071 kJ/kg) fölött teljesült. Év közben az éves átlagtól lényegesen eltérő fűtőértékű szén átadás is történhetett és történt is, ami a téli félévben a termelési csúcsigény miatt a szelektálás hiányosságai és sokszor az ember-telen körülmények miatti tisztánterelés nehézségei miatt kritikus helyzeteket is eredményezett.

Ismert, hogy a lignit egyik nagyon jellemző tulajdonsága a változékonysága mind geometriai, mind geológiai értelemben. Néhány tíz méteren belül képes a telep több méteres kivastagodására és elvékonyodására, a meddő beágyazódások mennyiségi és minőségi változására és a fűtőérték is akár 300-500 kJ/kg értékkel változni. Az sem segített sok esetben, hogy jellemzően 2-3 bánya összesen 5-8 telepét műveltük egy időben, mert ezek a telepek is egymástól lényegesen különböző fűtőértékekkel rendelkeztek. Az erőmű kazánjaihoz érkező tüzelőanyag lehető legegyszerűsebb minőségűvé tétele mind a bányász, mind az erőműves szakemberek számára a legállandóbb, legfontosabb feladat volt.

A cikk – terjedelmi korlátok miatt is – az 50 év történetének csak kisebb, de a szerző szerint leglényegesebb szegmensét érintette. Nagyon sok mindentől nem esett, nem eshetett szó, mert ahhoz egy kötetnyi terjedelmre lenne szükség. Nem esett szó a lignitbázisú villamosenergia-termelés félévszázados történetének legsúlyosabb természeti csapásáról, az 1999 nyarán egy nap alatt lezúdult 200 mm, egy hónap alatt a területre jellemző éves csapadékmennyiséget meghaladó csaknem 600 mm eső hatására bekövetkezett árvízről, mely előtölte mindkét visontai külfejtést, és a Budapest-Miskolc vasúti fővonal egy szakaszát is elmosta, ezzel lehetetlen-

né téve a katasztrófával nem érintett bükkábrányi bányából történő szénbeszállítást, és összességében a Társaságnak milliárdos károkat okozott. Nem esett szó arról az emberi helytállásról, szakmaszeretetről, tenni akarásról, ami a kárelhárításban és az újraindulás minden pillanatában tapasztalható volt.

A német szakértők fél évre becsülték azt az időszükségletet, mire újra szén lehet termelni a visontai bányákban, és több hetes teljes vagy részleges szünetet vártak az áramtermelésben.

Ezzel szemben a tények:

- A vízbetörés másnapján közúton már 11 kt szén beszállítása történt meg Bükkábrányból és történt folyamatosan, ameddig szükség volt rá.
- A vízbetörést követő ötödik napon a sárlavina alá temetett szénszállító szalagot kézi, és ahol lehetett, gépi erővel kiasva és üzembe helyezve, az energiaellátást visszaállítva megindult a szénkiszállítás a K-II bányából, és a megsemmisült vagy súlyosan megrongálódott, elsodort gépláncokat folyamatosan helyreállítva, a beáramlott vizet nagyteljesítményű szivattyúkkal felszínre nyomva folyamatosan fenn tudtuk tartani a széntermelést úgy, hogy egyál-

talán nem következett be szünet vagy jelentősebb visszaesés az áramtermelésben, és az éves tervszámok is teljesültek.

Arról sem esett szó, hogy a bányász szolidaritás jegyében a katasztrófa hírére hogyan ajánlották fel a bányavállalatok kérés nélkül nagyteljesítményű szivattyúikat a két bányába bezúdult 10 millió m³ víz kiemeléséhez.

Ez után a vázlatos történeti visszatekintés után az eredmények értékelése helyett talán többet mond az, hogy a mátra-bükkaljai lignitbányászatról jelen időben és még jövő időben is lehet beszélni, a visontai erőmű szerves része még a magyar villamosenergia-rendszernek, és az itt folyó munka a nemzetgazdaság számára még megkerülhetetlenül fontos. Ez a legjobb hozománya az elmúlt 50 évnek.

IRODALOM

BÁTI (KBFI) által készített beruházási programok

Mátrai Erőmű Zrt. szakmai szervezetei által rendelkezésre bocsátott termelési statisztikák

DR. BREUER JÁNOS 1969-ben szerzett bányaművelőmérnöki, 2005-ben doktori (PhD) oklevelet. Szakmai tevékenysége pályakezdéstől nyugdíjba vonulásáig a Mátraaljai Szénbányákhoz, illetve annak jogutódjához, a Mátrai Erőmű Rt.-hez kötődik. Volt üzemi bányamérő, vállalati főbányamérő, tervezőként feladata volt a középtávú, hosszú távú és stratégiai bányaművelési tervek készítése, majd a tervezés irányítása. 1992-től műszaki igazgató, vezérigazgató-helyettes, majd nyugdíjba vonulásáig bányászati igazgató volt.

Előadások a Lignit Baráti Körben

2019. április 16-án dr. Fehér Szabolcs gépészmérnök, a Központi Karbantartás Előkészítési Osztály vezetője előadását hallgattuk, amelyet a „Lignitermelés rugalmasságát szolgáló beruházások” címmel tartott.

Visontán a Déli bánya 1992 óta vesz részt a lignitermelésben, a tervezett befejezés 2020-ban történik meg. Eddig összesen 722 millió m³ meddőtermelés biztosította, hogy 76 millió tonna lignitet átszállíthassanak az erőműbe. Szükségessé vált a Keleti-III. bánya megnyitása, 2014-től az elővíztelenítés mellett megindult a szállítószalag-pályákhoz szükséges szalagvázak gyártása. A bánya nyitására 2015 szeptemberében került sor, ezt követően évenként tervezett gépátvonulatásokra volt szükség. A meddőtermelésben 5 marótárcsás kotrógép, a széntermelésben 3 merítéklétrás kotrógép fog részt venni.

Az első géplánc padkaszalagja 2050 m hosszú, nagy emelési magasságú, 5 hajtóművel. Újszerű megoldásként FAM gyártmányú szalagvégeket alkalmaznak, a végkikötést beton-tömbökbe beépített csappal oldják meg, így rúkkoláskor csak át kell állítani, ezzel az átadási pont helyén marad, ezért a beton alap akár 3 évig működhet.

A Tarnóca patakon a keresztvezésekben műtárgyak készültek, a patak áthidalását acélszerkezetekkel oldották meg. A Keleti-III. bányából megindult széntermeléshez a szükséges szalagpályák hossza meghaladja a 16 km-t.

Az előadó vetített képeken mutatta be a több mint 15 évvel ezelőtt leállított és kiszertelt szalagpályák újbóli üzembehelyezéséhez szükséges átalakításokat a szalagfejek és a szalagvázakon.

2019. június 18-án Kovács István bányamérnök, termelési főosztályvezető, felelős műszaki vezető előadása hangzott

el: „Új bányamezőt nyitottunk Visontán” címmel.

Az előadó rövid áttekintést adott Visonta bánya műveléstörténetéből, a lakott települések miatt kényszerből több, különböző geometriájú bányamező kialakításáról. Az elnevezések évtájak szerint értendők, felsorolásuk a termelés időrendjében: K-I., Ny-i, K-II., D-i, K-III.

A K-III. bányamező indításához az öt évtizede üzemelő külfejtés szakirányú tervezési eredményeinek felhasználására volt szükség. Szükség volt a bányamező teljes szélességében a Tarnóca patak jövesztési oldalon már egyszer áthelyezett medrének újra áthelyezésére, a bánya energiaellátását biztosító 35 kV-os körvezeték áthelyezésére.

2016-ban megkezdődött a szénszállító szalagpályák, valamint az MK-20-as meddőszállító rendszer kiépítése. 2017 júliusában az MT-5 kotrógép átvonulása után meddőtermelésbe állt, üzemi technológiai kényszerből adódó variáció miatt az MT-9 kotrógép szelést végzett. 2018 elején az MT-4-es kotrógép a D-i bányából az északi oldalon vonult és beállt a meddőtermelésbe. Az MT-7-es kotrógép a D-i bányából az V-ös szerelőterre vonult 2 hónapos nagyjavításra, október 15-én állt termelésbe.

A meddő- és széntermelés első 4 évének programját táblázatban mutatta be az előadó. Ebből látható volt az új tulajdonos szemléletváltozása: saját erők belső átcsoportosítása elsődlegesen a gépláncok kiépítéséhez.

Jelenleg a felsőbb szinteken 3 marótárcsás kotrógép dolgozik, az MT-9 a 0-s széntelep letakarítását végzi, a HM-3-as kotrógép a -2-es széntelep jöveszt a szénszállító rendszerre, és a kiskotróktól gépkocsikkal odaszállított lignitet is feladja.

Az üzemi munka nehézségeit bemutató előadást a hallgatóság élénk érdeklődése miatt hosszantartó szakmai véleménynyilvánítás és beszélgetés követte.

Hamza Jenő